

گسترش صادرات نیازمند انعطاف‌پذیری بخش دولتی

نشست علمی «سازوکارهای سازمان‌های توسعه و تجارت برای دستیابی به جهش صادراتی» در موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی با حضور ولی‌الله افخمی‌راد معاون وزیر صنعت، معدن و تجارت، رییس کل سازمان توسعه و تجارت و همینطور دکتر محمدرضا رضوی، رییس موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی و دکتر ضیایی بیگدلی مدیر کل تام‌الاختیار تجاری سازمان توسعه تجارت برگزار شد.

به گزارش روابط عمومی موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی، ولی‌الله افخمی‌راد در این نشست با اشاره به آمار نه‌ماهه تجارت در کشور ایران گفت: صادرات کالا از ۳۳٫۹ میلیارد دلار در سال ۹۰ به ۳۲٫۵ میلیارد دلار در سال ۹۱ و ۳۱٫۴ میلیارد دلار در سال ۹۲، به میزان مختصری کاهش یافته است.

وی با بیان اینکه فاصله زیادی با اهداف مشخص شده در دولت گذشته داریم، افزود: هرچند مبانی آن اهداف در اسناد نیامده و مشخص نیست چگونه آن اهداف مشخص شده ولی در عین حال با آن اهداف بلندپروازانه دولت گذشته فاصله بسیار زیادی داریم.

رییس سازمان توسعه تجارت ایران با اشاره به آمار صادرات کشور در نه‌ماهه اخیر که رقم ۳۵ میلیارد و ۲۰۰ میلیون دلار بوده و آمار واردات کشور که ۳۸ میلیارد و ۵۰۰ میلیون دلار است اظهار کرد: صادرات نسبت به مدت مشابه خودش یک رشد ۱۸ درصدی و واردات یک رشد ۱۵ درصدی دارد. کشورهای شریک صادراتی هم در این نه‌ماهه شامل کشور چین با ۲۶ درصد و ۶٫۶ میلیارد دلار، عراق با ۱۷٫۵ درصد و ۴٫۵ میلیارد دلار، امارات متحده عربی ۱۰٫۶ درصد و ۲ میلیارد و ۷۰۰ میلیون دلار است. جمع ۱۰ کشور اول در بخش صادرات کالا شامل ۲۱ میلیارد دلار بوده است.

وی با اشاره به اینکه عمده‌ترین کالاها به آسیا صادر می‌شود، افزود: صادرات کالا به اروپا نسبت به گذشته رشد ۳۵ درصدی داشته که به دلیل بهبود شرایط سیاسی است. اما در آفریقا به ۵۰۰ میلیون دلار کاهش یافته است. صادرات به آمریکا هم حدود ۷۵ میلیون دلار است که ۵۰ درصد افت دارد.

افخمی‌راد در ادامه در رابطه با شرایط و برنامه‌های سازمان توسعه و تجارت گفت: اگر روند جاری و تحریم‌ها تغییر جدی پیدا نکند، بیشتر از ۱۵ تا ۲۰ درصد رشد در صادرات نخواهیم داشت. یکی از کلیدهای مهم توسعه روابط تجاری کشور رفع تحریم است.

وی ادامه داد: در این میان تحریم بانکی بیشتر از سایر مسایل باعث مشکلات بسیار زیادی برای بازرگانان می‌شود، زیرا آنها را در یک شرایط غیررقابتی با سایر کشورها قرار می‌دهد. تجار در زمینه نقل و انتقال پول با مشکلات بسیار زیادی روبه‌رو هستند. نمی‌توانند از طریق بانک‌ها اقدام کنند، در نتیجه، ناگزیرند از طریق صرافی‌ها اقدام کنند که این امر برای آنها هزینه بسیار زیادی دارد.

وی با اشاره به اینکه ظرفیت کنونی تولید نمی تواند پاسخگوی جهش صادراتی باشد، گفت: ظرفیت تولیدی ما به گونه‌ی نیست که بتواند جهش بزرگی داشته باشد. بنابراین ظرفیت‌سازی در بخش‌های مختلف تولیدی کشور از ضروریات است. به طور طبیعی در بخش نفت و گاز که از مزیت بیشتری برخوردار است این ظرفیت‌سازی باید بیشتر شود. زیرا صنعت پتروشیمی حدود ۹ میلیارد دلار از مقدار ۳۵٫۵ میلیارد دلار صادرات آمار ۹ ماهه را پوشش می‌دهد.

وی ادامه داد: پس اگر در زمینه‌های مذکور توسعه سرمایه‌گذاری داشته باشیم می‌توان به توسعه بسیار زیادی رسید. صنایع انرژی بر جدیداً در کشور مورد توجه قرار گرفته است. اما جز این رشته‌ها در چه رشته‌هایی باید ظرفیت‌سازی جدید صورت بگیرد. ما مطالعاتی روی کالاهای صادراتی انجام داده ایم و ۷۴۲ قلم کالا را شناسایی کردیم که به طور متوسط در سه سال پی در پی ۶ سال گذشته صادرات بیش از ۱ میلیون دلاری داشته‌اند. ترکیب این ۷۴۲ قلم کالا عبارت است از ۴۲۵ قلم کالای واسطه‌ای، ۷۵ قلم کالای سرمایه‌ی و ۲۴۲ قلم کالای مصرفی است.

معاون وزیر صنعت، معدن و تجارت افزود: باید روی کالاهای سرمایه‌ی و بعد واسطه‌ای، سرمایه‌گذاری بیشتری شود. در عین حال، برای اینکه صادرات کشور شرایط بهتری پیدا کند، نیاز است تا به مساله صادرات در ابعاد مختلف و در دستگاه‌های مختلف دولت توجه ویژه‌ی صورت گیرد.

وی تصریح کرد: دولت تلاش می‌کند موانع صادراتی که عمدتاً از نوع ضوابط و مقررات صادراتی است، برداشته شود. آنچه در گذشته به دلیل تحریم‌ها وضع شده بود دولت را ناگزیر کرد شرایطی اتخاذ کند که اکنون تبدیل به سد راه بازرگانان شده است. ما در این مدت سعی کردیم قوانین را اصلاح کنیم تا صادرات راحت‌تر از گذشته انجام شود. اصلاحاتی در مورد حذف مالیات، الزام به واریز ارزی و ارز حاصل از صادرات صورت گرفته است.

وی در رابطه با دستورالعمل‌های جدید وزارت صنعت، معدن و تجارت برای حمایت از سرمایه‌گذاری خارجی با نگاه صادراتی گفت: توجه به سرمایه‌گذاری و تسهیل خدمات برای آن بخش از صادراتی که در دسترس‌تر است باید در سر فصل خدمات تعریف شود. نمی‌توان توقع داشت صادرات کشور توسعه پیدا کند در حالی که امکان رابطه مستقیم با کشورهای هدف صادرات وجود ندارد. حتی پرواز مستقیم به برخی از کشورهای هدف وجود ندارد. پس نمی‌توان انتظار داشت بدون همکاری وزارت راه و شهرسازی صادرات رشد کند. این امر نیاز به یک عزم ملی و فراگیر دارد.

در ادامه این نشست دکتر محمدرضا رضوی رییس موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی گفت: به واسطه رویکرد جدیدی که برای پرداختن به ترتیبات تجاری وجود دارد، تلاش‌هایی برای مذاکره در سازمان توسعه و تجارت آغاز شده است.

وی با اشاره به بخش صنعت، معدن و تجارت گفت: در هیچ کدام از اقتصادهای دنیا وزارت اقتصاد و صنعت یکی نیست جز کشورهایمانند ژاپن که از دوره‌های گذشته سازمان‌هایی داشته‌اند که دقیقاً در زمینه توسعه و تجارت کار کرده و به‌طور تخصصی این امر دنبال شده است.

وی با اشاره به اینکه ۱۵ سال است به دنبال یکی کردن این دو بخش هستیم، گفت: فضای فعالیت در آینده باید فراهم شود تا از طریق مذاکرات تجاری، بازرگانان و صادرات را بتوان مورد حمایت قرار داد. برای نخستین بار شرایطی فراهم شده که انواع سرمایه‌گذاری‌های صنعتی را با هم هماهنگ کنیم.

وی با اشاره به اینکه حدود ۱۷ کشور عضو سازمان تجارت جهانی نیستند، گفت: ایران بزرگ‌ترین اقتصاد تجارت بین‌المللی در مجموعه خارج از سازمان تجارت جهانی است. برای جهش اقتصادی باید بتوان یک چارچوبی جهت اولویت سرمایه‌گذاری‌ها فراهم کرد. باید ظرفیت‌سازی در سه حوزه تولید، توزیع و مدیریت است، صورت گیرد.

وی تصمیم‌گیری‌ها در اقتصاد کلان مانند دستکاری در نرخ ارز برای گسترش صادرات را نیازمند انعطاف‌پذیری در بخش دولتی دانست و افزود: آنچه از مجموع بروکرسی ایران می‌توان دید این است که نظام اداری ضعیف است و نیاز به بهبود دارد.

وی ادامه داد: بخش خصوصی صرفاً قابل‌پیش‌بینی بودن فضایی را می‌خواهد که بتواند در آن کار کند. اگر همین برای آن فراهم شود بخش خصوصی می‌تواند تحرکات خود را داشته باشد.

رئیس موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی با بیان اینکه کشور در شرایط خاصی قرار دارد افزود: باید در شرایط گذر با اتخاذ یکسری اقدامات منطقی و با درک ریشه‌ای مسایل و مشکلات کشور چاره‌اندیشی و تدبیر کرد.

وی با تأکید بر اینکه به هر متقاضی ارزی بدون اینکه بازگشتی برای کشور داشته باشد نباید ارزش بدهیم. افزود: نباید هر مجوزی برای صادرات ارایه شود بلکه باید چارچوبی تهیه شود تا در این شرایط ویژه به راهکارهای خاص و اساسی دست یابیم.

رضوی به ایجاد ظرفیت‌سازی در حوزه تولید، ایجاد کانال‌های توزیع، بازاریابی و تربیت مدیران میانی و ارشد که دو ظرفیت بالا را به نحو بهینه مدیریت کنند تأکید کرد و گفت: آنچه علم مدیریت و اقتصاد خرد و تجربه بین‌المللی نشان می‌دهد این است که ظرفیت‌سازی باید در سه حوزه مذکور به‌طور همزمان اتفاق بیفتند در غیر این صورت نتیجه بخش نخواهد بود.

وی اظهار کرد: در دنیای کسب و کار به خصوص در حوزه تجارت خارجی باید ظرفیت سازی صورت گیرد و ارتقای ساز و کارهای بازاریابی، ساز و کارهای پخش و توزیع و ساز و کارهای بعد از فروش، ارائه خدمات ویژه برندسازی و ... امری لازم و ضروری است. این اقدامات نیازمند سرمایه گذاری است.

وی بر خروجی سرمایه گذاری در بخش های تولیدی تاکید کرد و گفت: در خیلی جاها ظرفیت سازی در بخشهای تولیدی صورت گرفته اما خروجی آنچنانی را نداشته است تا وارد بازارهای بین المللی شود.

در ادامه دکتر ضیایی بیگدلی با تشریح مطالعه انجام شده در سازمان توسعه تجارت گفت: متاسفانه تاکنون پایگاه اطلاعاتی در مورد مهمترین کالاهای صادراتی که بر مبنای آن بتوانیم سیاست صنعتی و تجاری بلندمدت را تنظیم کنیم نداشتیم. این مطالعه آغازی برای تشکیل چنین پایگاه اطلاعاتی است. امیدواریم در آینده ای نه چندان دور این پایگاه آماری را تکمیل و در اختیار متقاضیان بگذاریم.

مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی